

Erasmus+ Mobilitási program

Varsó, 2017.szeptember 6-19.

Készítette: Botos Laura

Lehetőségem nyílt 2017 őszén a varsói hajléktalan ellátásba betekintést nyerni. Ugyan a gyakorlatomat nem teljes egészében a hajléktalan ellátásban töltöttem, hanem a gyermekvédelemben. Szerencsére sikerült megmutatniuk, illetve beszéltek pár szót a hajléktalan ellátásról, bár meggyőződésem, hogy amilyen intézményekbe eljutottam, ahogy ők is említették, inkább a „Grand Hotelnek” minősülő átmeneti szállót láthattam, ahová igen nehéz bekerülni.

Utcán élő hajléktalannal nem is találkoztam, csak járókelőként a városban.

Előtanulmányt folytattam a varsói hajléktalan ellátással kapcsolatban, amiben a FEANTSA egyik 2017-es jelentése volt segítségemre.¹

Európát nézve a hajléktalanság egyike azoknak a társadalmi problémáknak, amellyel az Európai Unió a szociális védelmi és társadalmi integrációs stratégiája keretében foglalkozik. A hajléktalanság megelőzésének valamint a hajléktalan emberek lakhatása biztosításának az előfeltétele, hogy megértsük a hajléktalansághoz vezető folyamatokat, a lecsúszás állomásait, s ezért is an szűkség a hajléktalanság tágabb értelmezésére.

A FEANTSA (Hajléktalanellátó Szervezetek Európai Szövetsége) kidolgozta a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség európai tipológiáját az angol elnevezése után röviden: ETHOS.²

ETHOS tipológia-rendszere biztosított lakhatásként kezeli, ha valaki saját tulajdonú lakással rendelkezik (fizikai terület), amelyben privát szükségleteit megfelelően tudja kielégíteni és társas kapcsolatait ápolni képes (társadalmi terület), illetve, amelynek fenntartása és tartós megtartása jogilag biztosított (jogi terület). Az ETHOS tipológia ezektől, a viszonyoktól és „területektől” való megfosztottságok alapján a lakhatás veszélyeztetettségének négy kategóriáját különbözteti meg: a hajléktalanság, a lakásnélküliség, a bizonytalan lakhatás és az elégtelen lakhatás szegmenseit. A négy alapkategóriát 13 alkategóriára bontották, a különbségek még részletesebb érzékeltetése érdekében. Ezek az árnyalatok azok, amik nem jelennek meg – véleményem szerint – a magyar hajléktalan ellátásban; sem a törvénykezésben, rendeletekben, jogi fogalmakban, sem pedig a szolgáltatás / ellátás minőségében. Amit én most nem tárgyalnék tovább a dolgozatomban.

¹ <http://www.feantsa.org>

² FEANTSA 2015.

Az Európai Unió tagállamokban súlyos problémát okozott a 2008-as gazdasági világválság, az ingatlan vásárlás miatt felvett hitelek tömegesen bedőltek. A munkanélküliség száma növekedett, ahogy az ingatlanok és az albérletek ára is, igaz eltérő arányban a különböző országokban.

Lengyelország

Lengyelországban nem volt kidolgozott nemzeti stratégia a hajléktalan ellátással kapcsolatban. 2001 és a 2011-es népszámlálásnál került szóba a hajléktalanság kérdése.

Nem volt kultúrája, nem tudták pontosan hogyan fogjanak hozzá a kérdéshez, még gyerekcipőben jártak.

2011-ben a Szociális és Munkaügyi Minisztérium elkezdte vizsgálni a hajléktalanságot, ebben a kérdésben a civil szervezetektől kértek segítséget, de a különböző szervezetek nem rendelkeztek megfelelő adatokkal, pontatlanok voltak az adataik velük kapcsolatban.

A civil szervezetek egy úgynevezett hajléktalan módszertant dolgoztak ki, de ezt nem emelték be a Nemzeti stratégiájukba.

2011-es adatok szerint Lengyelországban 24100 hajléktalan él, ezek közül az utcán tölti éjszakáit 9600 fő. 14500 fő az, aki valamilyen szociális ellátórendszer szolgáltatásait veszi igénybe.

Egy felmérés alapján 29000 ezer főből 5000-en nevezték magukat „krónikusan” hajléktalannak.

2005-ben 33 ezer

2015-ben 44 ezer

Ezek az adatok az idő múlásával nem csökkentek, hanem nőttek. Azonban a 2004-es EU-ba való csatlakozás beleszólt a számokba, nagyon sokan vándoroltak ki a válság okán, aztán munkahely hiánya miatt sokan jöttek vissza, ebből adódóan 17%-os volt a növekedés a hajléktalanság számában 2013 és 2015 között, ilyen nagymértékű növekedésről még nem számolt be a Minisztérium. Azonban az ellátó intézmények, csak 9%-os növekedésről számoltak be. Miből adódhat mindez? Nemet, kort és nemzetiséget nézve hiányos az adatbázis, illetve idősödik a hajléktalan társadalom.

Egyre növekedett a hajléktalan férfiak száma, és megjelentek az utcán élő családok is.

23%-al nőtt a hajléktalan gyermekek száma, ezért 2016-ban szociális támogatást vezettek be, ami szerint, minden lengyel család 115 eurónak megfelelő összeget kap az első gyermeke után születő gyermekeire.

Ennek következményeképpen csökkent a hajléktalan anyák száma. Bizonyított hatása volt a gyermekszegénység csökkenésére.

Az Európai Unió társadalmi felzárkóztatást célzó programjaiból a kormány meglehetősen sok pénzhez jutott, így indítványozták, hogy dolgozzanak ki egy hajléktalan stratégiát, de ezt a minisztérium visszautasította. 2014-ben a kormány foglalkozott azzal, hogy hogyan tudják felszámolni a szegénységet. Lakhatási bizonytalanság volt a központi téma. Ezt a programot nem emelték át, törölték, inkább azzal foglalkoztak, hogy hogyan tudják támogatni az ellátó intézményeket. Tehát nem a lakhatást akarták megoldani.

A FEANTSA ekkor kidolgozott egy minőségi standard keretet, amit el is fogadott a Minisztérium, miszerint törvénybe foglalta, hogy az ellátó intézményeknek meg kell felelni bizonyos előírásoknak, minőségileg, személyzetileg stb.. 2018-ig nem lett törvénybe foglalva az, hogy minek kell megfelelni. Sok vitatható téma van benne, főleg azok, hogy hogy lehet a standard-eknek finanszírozni az elérhetőségét, honnan lesz majd erre pénz?

Miből finanszírozzák a szolgáltatásokat? Nőtt a személyzeti követelmény, olyan szabályokat fognak felállítani, aminek nem tudnak megfelelni az intézmények.

Nagyon sokat vitáznak a kormánnyal a civilek, akiket az önkormányzatok támogatnak.

Nemzeti lakhatási programmal egyre kritikusabbak, cél: hajléktalansággal felvenni a harcot.

Arra fókuszálnak, hogy az ellátórendszert bővítik ahelyett, hogy a lakhatási támogatást támogatnák. Bár ez is egy kicsit ellentmondásos.

Veszélyes változások történetek a kilakoltatási szabályokat tekintve. Nem tudnak együttműködni a Nemzeti infrastrukturális és a hajléktalanságot felszámoló minisztériumok.

Aggály, hogy a polgári jogok és a minisztérium között feszültség van.

2015-ben az új kormány, új szociális szabályzásokat hozott létre, Család 500+ program névvel, ezt még tovább bővítették, bevezették a lakhatási programot, amely azt célozza meg, hogy elérhető lakhatást biztosítson a szegény emberek számára, ezt 2016-ban beemelték.

Lengyelországban³ a szociális ellátásokról szóló törvény szabályozza a hajléktalan emberek számára szóló pénzbeli ellátásokat és szociális szolgáltatásokat.

³ <http://www.academia.edu>

A kormányzat éves szinten 8,5 millió eurónak megfelelő összeget költ a hajléktalanok ellátására, ami csaknem kétszerese az öt évvel korábbi kiadásoknak.

A szociális törvény hajléktalannak tekinti azokat a személyeket, akik nem rendelkeznek lakóhellyel és egy önkormányzatnál sincsenek tartós regisztrált lakcímmel bejelentve.

A lengyel szociális ellátások szervezéséből adódóan az önkormányzatok felelősek a területükön élő hajléktalan emberek ellátásáért. Az önkormányzatnál nem regisztrált hajléktalanok csupán vészhelyzeti szolgáltatásokra számíthatnak az adott településtől. Aszociális szolgáltatók a következő ellátásokat biztosítják a hajléktalanok számára: utcai szociális munka, tanácsadás, anyagi segítségnyújtás (segélyek), természetbeli segítségnyújtás (ruha és étel), krízisellátások, ingyenes egészségügyi ellátás és szállást biztosító szolgáltatások.

A hajléktalanok számára fenntartott speciális, tartózkodást nyújtó szolgáltatások öt intézménytípust foglalnak magukba.

Alacsonyküszöbű krízisszolgáltatásként működnek télen :

- nappali melegedők, ahová az utcán élő hajléktalanok betérhetnek felmelegedni, ruháikat megszáritani és meleg teát inni.
- éjjeli melegedők már formálisabb ellátások, ahol professzionális szociális munkával is foglalkoznak. Az éjjeli szállások igénybevételére intézményi regisztrációhoz kötött.
- *hajléktalanszállók* egész napos tartózkodást lehetővé tevő intézmények, ahol a szociális szakemberek társadalmi integrációs programokkal is foglalkoznak.
- A *hajléktalanok házai* olyan sérülékeny csoportoknak biztosítanak határozott időre szóló ellátást, akik magas gondozási szükséglettel rendelkeznek (idősek, fogyatékkal élőkés tartós betegek). A hajléktalanok számára szervezett legmagasabb szintű lakhatást biztosító szolgáltatást a
- *támogatott lakhatás* jelenti, amelyet az önkormányzatok szociális alapon nyújtott bérlakásokban valósítanak meg. Ezekben a lakásokban a hajléktalan emberek szociális segítők támogatása mellett, de önállóan élhetnek, határozott ideig. Mivel az a lakhatást biztosító szolgáltatás meglehetősen költségigényes, csak lassan terjed el és főként

uniós támogatásokból finanszírozott önkormányzati kísérleti programokkal lehet találkozni.

A hajléktalanok ellátásának legelemibb részét az utcákon élő emberekkel való foglalkozás jelenti, amelyet az önkormányzati fenntartású utcai szociális munka szolgáltatások valósítanak meg. Érdeemes megjegyezni, hogy noha a hajléktalanok ellátása a lokalitás elvének megfelelően az illetékes önkormányzatok feladata, a szállást biztosító szolgáltatások négyötödét nonprofit szervezetek működtetik, akikkel az önkormányzat feladat ellátási szerződét köt. Mivel a rendszer alulfinanszírozott, az önkormányzatoknak így nem kell saját forrásokat mozgósítani a szállások fenntartása érdekében. A civilek pedig európai uniós és egyéb pályázatokon és magánadományokon keresztül pótolják a kieső bevételeket. A tartós alulfinanszírozottság mindazonáltal árt az ellátás színvonalának.

A társadalombiztosítással általában nem rendelkező hajléktalanok egészségügyi ellátása jelentős problémákat okoz az egészségügyi intézményeknek. Egy ombudsman vizsgálatot követően megkönnyítették a hajléktalanok és más szociálisan rászorulóknak ingyenes egészségügyi ellátását.

A lengyel kormány a közelmúltban uniós támogatások bevonásával két nagy programot vezetett a hajléktalanság kezelésére vonatkozóan. Az egyik a 2009-es *Kivezetés a Hajléktalanságból Nemzeti Stratégia*, a másik pedig a szociális alapú lakhatást támogató, 2009 és 2015 között megvalósított nemzeti stratégia.

„Az Európai Parlament határozott cselekvést követelt a hajléktalanság felszámolása érdekében.

2010. december 16-án⁴ az Európai Parlament egy frakcióközi Írásbeli Nyilatkozatot fogadott el, amely ambiciózus európai hajléktalanügyi stratégiát, valamint a tagállamok támogatását követelte a hajléktalanság felszámolásában tett erőfeszítéseikben.

Az Írásbeli Nyilatkozat elfogadása egybeesik a Szegénység és a Társadalmi Kirekesztés Elleni Küzdelem Európai Évének lezárulásával. Az Európai Parlament az Európai Unió egyetlen közvetlenül választott testületeként azt a határozott politikai üzenetet továbbítja, hogy a hajléktalanság jelensége sürgető kérdés, amely Európa szerte egyre több egyént és családot érint, és az alapvető emberi jogok elfogadhatatlan megsértésének minősül. Az Európai Parlament felszólítja az Európai Uniót és a Tagállamokat, hogy tegyenek határozott

⁴ file:///C:/Users/Bagdi%20Timea/Downloads/HU_Executive%20Summary_FINAL.pdf

előrelépést a hajléktalanság elleni küzdelemben, és meghatározott cselekvési prioritásokat is támaszt.”⁵ Az Európai Uniónak jelenleg 2020-ig van kidolgozott stratégiája; ebben korábban említik, hogy 2015-re szeretnék, hogy az utcai hajléktalanságot teljes mértékben felszámolják az Európai Unió tagállamaiban. Ha ebbe belegondolunk, komolyan vesszük, hogy vajon ezen kezdeményezés irányában milyen lépéseket tett Magyarország, akkor igencsak lemaradtunk egy-két tagállamtól. Sajnos, az elmondható, hogy sok más országnak sem sikerült maradéktalanul felszámolnia az utcai hajléktalanság a kívánt időre, és még mára sem.

A **gyakorlati időm** alatt több helyen is voltam, ezeket mutatom most be egyenként.

A gyakorlatomat egy Ifjúsági központban töltöttem, melynek neve **Centrum Młodych**. Angolra fordítva: „**Heart for Children Society**”. Ezen a helyen fiataloknak nyújtanak segítséget, ha szeretnék önállósodni az életben, befejezni az iskolai tanulmányukat vagy munkaerőpiacon megfelelő munkát találni. A Centrum a Praga kerületben található, ez egy igen szegény kerületnek számít, ahol régebben bandaháborúk, drogkereskedők és lányokat futtató férfiak voltak az utcákon. Talán a budapesti VIII. kerülethez tudnám hasonlítani, bár mára már itt is lecsendesedett az élet, ahogy nálunk.

⁵ <http://www.diszpecserportal.hu/nemzetkozi/kitekintes/1049-eu-s-hajlektalan-strategia-2010-dec.html>

A Centrum segítséget nyújt azoknak a Csecsenföldről és Oroszországból érkező nőknek és gyermekeknek is, akik elmenekültek otthonukból. Nagyon nagy szükség volt erre, hisz egyre többen jöttek Varsóba, akik a Praga kerületben húzták meg magukat.

Szükségét látták annak, hogy ne hagyják ezeket az anyákat gyermekeikkel ellátatlanul. Segítsenek valahogy beilleszkedni a társadalmi elvárásokba.

Egy külön programban foglalkoznak ezekkel a gyermekekkel, 18-20 éves és 8-10 éves korosztállyal. Ezért az ellátásért nem kell fizetni, önállóságra neveli őket.

Nagyon fontosnak tartják, hogy ezeket a fiatalokat képessé tegyék, motiválják őket, arra, hogy hogyan tudnak majd egyedül érvényesülni akár a nagyvilágban, persze az alapoknál kell kezdeni, „újra kell építeni” őket. Számos foglalkozás áll a rendelkezésükre. Ezekben én is részt vehettem. Az egyik ilyen foglalkozáson különböző országból érkező gyermekeknek tanították, hogy hogyan kell egészségesen táplálkozni, együtt főztünk a gyerekekkel. Akik lehet, hogy nem tudtak egy nyelven beszélni, de a főzés öröme felejtette ezt velük, és együtt tudtak dolgozni csapatban segítve egymást.

A legtöbb időmet ebben a Centrumban töltöttem, ahol ezekben a foglalkozásokban tudtam részt venni. A közös nyelv nem tudása, valóban nem okozott problémát, metakommunikációval és tényleg a közös cél elérése kapcsán észre sem lehetett venni, hogy valaki, csak lengyelül, oroszul tud. És persze vicces volt, hogy a gyermekek mennyire kíváncsiak voltak egy új nyelv elsajátítására, ami a magyar volt. ☺

A legtöbbször iskola után veszik igénybe a szolgáltatást, ami ingyenes. A pénzt a helyi kormánytól kapják. A finanszírozást évről évre nyerik meg.

A legtöbb probléma a csecsenekkel és a muszlimokkal van. A kormány azt mondja, hogy csak látogatóba jöhetnek, de persze többen jönnek/jöttek. Praga bérleménylakásokkal próbálja megoldani a lakhatásukat. Minden problémára külön szervezetet hoztak létre, amelyek a lakáskérdéssel foglalkozik, az a Cretive Place. (ide nem jutottam el) aminek a központja a Help for Start.

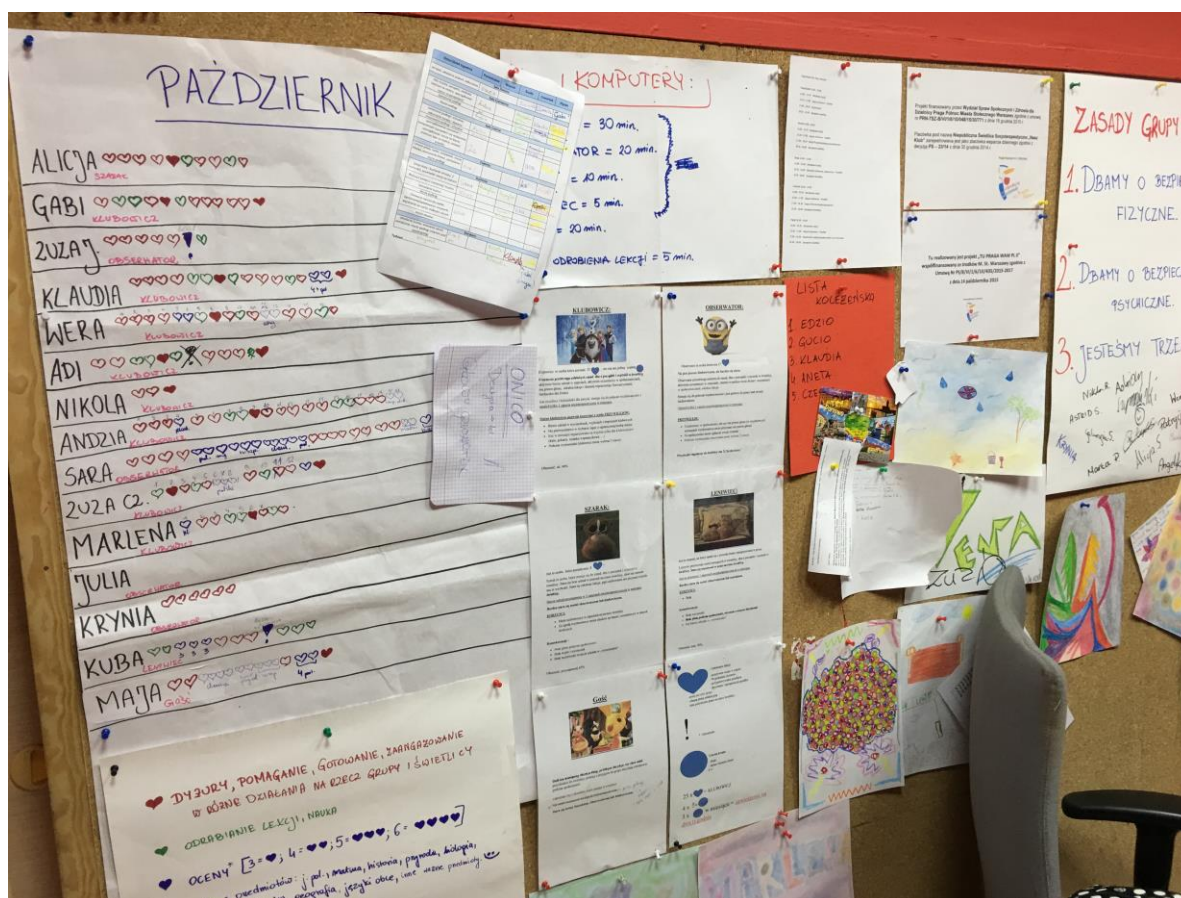
A gyakorlati helyekre való eljutásomban, illetve ezek megszervezésében Stella volt a segítségemre, aki ebben a Centerben dolgozott, mint pszichológus.

A szervezet, ahol dolgozik a The Youth Centre HELP FOR START a központja, és az ifjúsági centrum az egyik „hozzátartozója”.

Meglátogathattam egy olyan **centrumot**, ami szintén a Praga kerületben található, ami a mi fordításunkban **Családok támogatási központjának** felel meg.

Erre a helyre iskola után érkeznek azok a gyermekek, akiknek a szülei vagy valamilyen szenvedélybetegségben szenvednek, vagy dolgoznak, szegények, nem tudnak otthon mit enni.

Lehetőségük van megírni a házi feladatukat, miután megírták, játszhatnak és itt is nagy energiát fektettek a közös programok készítésére. Mindenkinek megvan a feladata a csoportokban, minden nap értékelik a megoldott feladatokat, fejlesztő munkáit a gyerekeknek. Ezt egy táblán is feltüntetik.

A lehető legjobban bevált közös program, mivel itt is különböző neműek és korosztály található a főzés volt.

Amit főztek, az volt a vacsorájuk, így valóban érdekelte őket, hogy mi kerül az asztalra.

Sajnos az internet és a közösségi oldalak felszippantották ezeket a gyerekeket is. Ezek nem jó használatából sajnos nagyon sok konfliktusuk akad, nem értik a határokat, kiszolgáltatottká váltak. Erre a nevelőknek nagyon oda kell figyelniük, hogy hogyan tudják helyesen használni.

Lehetőségem nyílt meglátogatni egy olyan intézményt, aminek a neve „**Élő Kenyér Katolikus Közössége**”. Az intézmény Varsó peremkerületében található, de mégis jól

megközelíthető tömegközlekedéssel, bár aki egyszer eljön erre a helyre, mint hajléktalan nem szívesen megy tovább. A környezet nagyon barátságos, kellemes. Egy erdő mellett található. Az intézményt hajléktalan emberek vehetik igénybe. Olyan is előfordult, hogy aki bejelentkezett, nem tudták se a nevét, se azt hogy honnan érkezett, de mégis menedéket nyújtottak a számára.

Az intézmény kétemeletes, 75 férőhellyel rendelkezik, ebből 20 nő számára nyújt menedéket. Egy fő szociális munkás dolgozik vagy egy ápoló egy 24 órában, két fő mentálhigiénás munkakörben, akik hat órában dolgoznak.

Minden héten érkezik egy orvos a betegekhez, aki megvizsgálja őket.

A szokásos módon kerülnek be hozzájuk az újonnan érkező kliensek, első lépésben lefürdetik őket, második lépésben megkérdezik, hogy rendelkezik e valamilyen papírral, harmadik lépésben, megbeszélik, hogy hogyan tovább?, teendőket, majd negyedik lépésben, függetlenné válásukban segítik, hogy tudjanak önállóan tovább menni, új életet kezdeni adott esetben.

Egy év alatt 300 ember fordult meg náluk.

Nagyon nehéz feladat számukra, hogy rávegyék őket egy következő lépésre, néha még a második lépés is igen hosszú időbe telik.

Könnyebbnek látták azt, ha csapatban dolgoztatják őket, mármint a feladatokat csapatban kell megcsinálniuk. (pl. okmányok elintézése)

A szobák különböző méretűek, valahol 10-en alszanak egy szobában, valahol csak 4-en.

Mindenki magának takarítja a helyiségét, ahol alszik. Nagyon odafigyelnek a tisztaságra. Mindenkinek van ágyneműje, van mosási lehetőségük is. Egy nagy, közös konyha, ahol a közös programokat csinálják.

És rendelkezik az intézmény egy kis kápolnával is, ahol van lehetőség elvonulásra.

A következő hely, amit volt szerencsém megnézni, a **Program Statzia** volt. Ami Varsó belvárosában található, nagyon jól megközelíthető.

Hat éve dolgoznak fiatalokkal, nem hirdetik magukat, szájról szájra terjed a fiatalok között (15-26 évesek), a működésük, hogy hová lehet menniük, és hogy milyen szolgáltatásokat nyújt számukra ez a szervezet.

Kedden és pénteken van nyitva este 18:00-tól, utcai szociális munkát is végeznek. Mindig két fő megy ki, olyan helyeket járnak körbe, ahol gyermekek és fiatalok töltik kint az éjszakájukat, vagy csak egyszerűen kint töltik az idejüket, nem tudnak haza menni. Ők a célcsoport, őket szeretnék, „bevonzni”.

H ha idős emberekkel találkoznak kint az utcán, őket sem hagyják ellátatlanul, hozzájuk továbbra is kijárnak, vagy éjjeli menedékhelyre irányítják őket.

Látogatásom alkalmával, éppen egy közös étkezésre érkeztem. Körülbelül 10 fiatal volt egy nagy közösségi térnek kialakított konyhában.

Mivel anonim a bejelentkezésük, így kicsit meg voltak tõlem illetõdve, hogy nem adok e ki senkit.. Megnyugtattam õket, hogy nem adok tovább semmilyen információt.

Folyamatos probléma köztük, hogy nem akarnak dolgozni, ebben is tudnak segíteni, közösen keresnek munkahelyet, de az esetek többségében nem mennek el az ügyeiket intézni. Nem tesznek sok esetben semmilyen erőfeszítést a céljaik elérésében. Nagy hangsúlyt fektetnek a szociális munkások, arra, hogy képessé tegyék õket.

A házban egyszerű szabályok vannak, nem lehet hangoskodni, nem lehet alkoholos és drogos állapotban érkezni, bár nincs szondáztatás, és a drogozást nehezebb észrevenni, fair-nek tartják az ügyelõk, ha nem vizsgálják meg õket, bíznak bennük.

Nem beszélhetnek egymással csúnyán, és idegen nyelven sem, bár nagyon kevés külföldi van. Neveket nem kérnek, anonim. Nagyon flexibilisek.

Krízis ruhát tudnak adni számukra, nagyjából azt csinálnak, bent amit akarnak ezeken kívül.

Régebben mûködtettek egy „Party Working-et”. nagyon sokáig dolgoztak szex munkásokkal, nehéz volt velük, inkább a prevencióra fektették a hangsúlyt. Az ügyfelek nem tudtak kilépni a mindennapjaikból. A kommunikáció is nehéz volt velük, hisz a futtatójuk általában nem engedte a velük való érintkezést semmilyen módon. Ezt a programot abba is hagyták, kifutott. De sokan közülük, a mai napig igénybe veszi szolgáltatásaikat, csak más formában.

A **Salvation Army** egy kisebb egységébe is sikerült eljutni, ahol õt szociális munkás foglalkozik a hajléktalanok segítségével.

Az egység munkakeresésben, az ezzel járó feladatok segítségével nyújt segítséget, például önéletrajz készítésben, segítenek megtalálni a legmegfelelõbb állást a kliensnek, intézmény felé irányítja õket. Iratok pótlásában segít. Kicsit olyannak tûnt nekem, mint nálunk a Kürt utca, csak nem annyira nagy forgalommal mûködnek.

A gyakorlatom utolsó helyszíne az ún. „**Grand Hotel**” volt, amit mindenki csak ezen a néven emleget és ismer a hajléktalan emberek között. Ez egy átmenti szálló, ahol magukat látják el a bentlakók. Közösen dolgoznak egy hajón, a cél, hogy egyszer kimennek a nyílt tengerre.

Rendelkezik a szervezet, lakásokkal, ahová kihelyezik az „átmeneti szállóról” az embereket; két fõ, vagy max. 5 fõ lakik egy ilyen lakásban. Együtt élnek azokkal az emberekkel, akik

nem hajléktalanok. Kiadják ezeket a lakásokat a szervezetnek; bérlik őket, ugyan úgy mint egy albérletet. Ez a projekt nagyon hasonló a „Housing First”-modell-hez, és azt láttam, hogy ott működik.

A lakhatási megoldáson túl van egy társadalmi integrációt segítő funkciója is ennek a modellnek; hogy hajléktalan és nem hajléktalan emberek élnek egy környezetben, közel egymáshoz, egy közösségben. Természetesen ezért első sorban az a szervezet vállalja a felelősséget, aki a bérleti szerződést megkötöti a város vezetésével. Ez lehet akár nagy rizikó is, de azt láttam, hogy az életkörülmények sokkal kedvezőbbek, mint sok hajléktalanszállón (ismerve a hazai viszonyokat is).

Talán ez a jövő, ez lenne a megoldás itthon is. Ehhez olyan szervezetek kellenek, akik vállalják a szerződés megkötését, és minden ehhez kapcsolódó felelősséget. Mindezt azért, hogy a hajléktalan emberek többé ne lehessenek hajléktalanok, fedél nélküliek, illetve, hogy olyan körülmények között élhessenek, amik emberhez méltó körülményeket jelentenek számukra is.

Utazásom és gyakorlatom során láthattam alacsonyküszöbű szolgáltatást, és magas színvonalú minőségi segítségnyújtást is. S bár nem feltétlen a hajléktalanellátás területéről (hiszen a kinti koordinátor főként gyermekvédelemben dolgozik, de az ő segítségével nyílt lehetőségem hajléktalanszállókat is látnom), de ezek az intézmények olyan fiataloknak, családoknak segítenek, olyanokkal dolgoznak együtt, akiket a hajléktalanság szele meg-megérint egy-egy élethelyzetükben. Ezt elkerülendő dolgoznak ezekben a szervezetekben.